

Nr 99.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utbildning av viss sinnessjukvårdspersonal jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 166 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 5 mars 1954, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordade riktlinjer för utbildning av viss personal vid statens sinnessjukhus, *dels* besluta, att vid Restads sjukhus i Vänersborg skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras ett bostadshus för undervisningsändamål för en beräknad kostnad av högst 490 000 kronor, *dels ock* till Uppförande vid Restads sjukhus av ett bostadshus för undervisningsändamål för budgetåret 1954/55 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade chefen för inrikesdepartementet år 1949 sakkunniga för att inom departementet biträda med utredning angående sinnessjukvårdspersonalens utbildning. De sakkunniga antog benämningen 1949 års kommitté för sinnessjukvårdspersonalens utbildning. Kommittén har med skrivelse den 24 november 1951 överlämnat betänkande angående utbildning av sinnessjukvårdspersonal. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling.

I anslutning till ärendets beredning inom inrikesdepartementet har Kungl. Maj:t den 24 juli 1953 uppdragit åt medicinalstyrelsen att överarbeta det av kommittén avgivna förslaget till grundutbildning samt att närmare utreda frågan om ordnandet av den i grundutbildningen ingående utbildningen vid lasarett och av grundutbildningen för sinnessjukvårdspersonalen vid de kommunala sinnessjukhusen. I anledning härav har medicinalstyrelsen den 29 januari 1954 inkommit med utredning, varöver statskontoret avgivit yttrande.

En redogörelse för nuvarande förhållanden samt för ovan nämnda förslag och däröver avgivna yttranden har intagits i statsrådsprotokollet (s. 3—28). Utskottet tillåter sig hänvisa till denna redogörelse.

Departementschefen anför, att den utbildning, som f. n. gives aspiranter på sjukvårdstjänst inom den statliga sinnessjukvården, är mycket begränsad. Till utbildning kan antagas den, som fyllt 20 men ej 30 år. Andra förkunskaper än dem folkskolan ger kräves icke. Efter antagningen följer tjänstgöring på sinnessjukhuset med genomgång av s. k. praktisk kurs om

15 timmar och en lägre teoretisk kurs om 30 timmar. Behörighet som extra ordinarie skötare eller sköterska vinnes efter två års tjänstgöring som elev. Efter att under två år ha innehaft sådan befattning kan vederbörande erhålla ordinarie anställning.

För befordran till överskötare eller översköterska fordras ådagalagd särskild duglighet, skicklighet i sinnessjukvård och genomgång av en högre teoretisk kurs om cirka 50 timmar. Samma behörighetsvillkor gäller för befattningar som förste skötare och första sköterska. Den, som genomgått sjuksköterskeskola kan väsentligt snabbare vinna behörighet till angivna befattningar. Bristen på sjuksköterskor har emellertid under senare år gjort det omöjligt att besätta översköterske- och första sköterskebefattningar med i kroppssjukvård utbildad personal.

Frågan om en förbättring av sinnessjukvårdspersonalens utbildning har länge varit aktuell. Departementschefen vill erinra om att medicinalstyrelsen år 1948 framlagt förslag härom. Även från läkar- och personalhåll har framställningar gjorts i detta syfte. De av 1949 års kommitté för sinnessjukvårdspersonalens utbildning samt av medicinalstyrelsen framlagda förslagen innebär en väsentlig utökning av utbildningen.

I remissvaren har kraftigt understrukits behovet av en förbättrad utbildning.

För egen del vill departementschefen framhålla, att den utbildning, som sinnessjukvårdspersonalen f. n. erhåller, är otillfredsställande både då det gäller den psykiatriska vården och i fråga om kroppssjukvården. Den avsevärda skillnad som föreligger mellan denna utbildning och den utbildning, som ges åt kroppssjukvårdens vårdpersonal, närmast sjuksköterskorna, kan departementschefen icke finna motiverad. I den upprustning av sinnessjukvården på olika områden, som eftersträvas, ingår som ett viktigt led en förbättrad utbildning av sjukvårdspersonalen. För en högkvalificerad sinnessjukvård erfordras nämligen, att sjukvårdsarbetet handhaves av lämplig och för sina arbetsuppgifter väl utbildad personal. Dess dagliga samvaro med patienterna under övervakning och promenader samt hjälp vid påklädning, måltider, arbete o. d. är av stor betydelse för patienternas tillstånd och trivsel. Visserligen kan personalen såsom hittills med åren erhålla förhållandevis goda kunskaper om psykiska sjukdomar och kroppsliga åkommor, men en ökad utbildning hjälper den att snabbare förvärva dessa erfarenheter. Härigenom skulle även skapas större garantier för ett riktigt urval. Även de inom psykiatrien numera tillämpade moderna behandlingsmetoderna, vilka ställer större anspråk på sjukvårdspersonalens kunskaper och erfarenheter i såväl sinnessjukvård som kroppssjukvård än tidigare, gör behovet av ökad utbildning trängande. Därtill måste beaktas, att framstegen inom sinnessjukvården under de senaste årtiondena lett till ökad insikt om sambandet mellan kroppssjukvård och psykisk sjukvård. Barriärerna dem emellan har otvivelaktigt allt mer raserats. Även med hänsyn till vikten av att patienternas kroppsliga åkommor får en behandling, som motsvarar nutida fordringar, anser departementschefen det vara angeläget,

att de krav, som framförts om en grundläggande utbildning i kroppssjukvård, blir tillgodosedda. Departementschefen finner det bl. a. ur dessa synpunkter synnerligen angeläget, att en ökad och mera allsidig utbildning meddelas sjukvårdsaspiranterna.

Vad angår omfattningen av utbildningen har kommittén av olika orsaker frångått tanken på en gemensam, likvärdig utbildning för all sinnessjukvårdspersonal och i stället föreslagit en gemensam grundutbildning för all sjukvårdspersonal samt en högre utbildning för dem, som skall befordras till förmansbefattning.

Grundutbildningen skall enligt förslaget inledas med en provtjänstgöring om sex månader, varvid eleverna under den första månaden skall genomgå en förberedande teoretisk-praktisk kurs om 65 timmar. Efter provtjänstgöringen vidtager utbildning vid kroppssjukhus under sex månader. Kommittén föreslår, att denna utbildningsperiod inledes med en två månaders läskurs, omfattande 177 lektioner. Efter läskursen skall eleverna börja praktisk utbildning under fyra månader, varav hälften på medicinsk och hälften på kirurgisk vårdavdelning. Eleverna skall under denna praktiska utbildning erhålla viss teoretisk utbildning i form av jämsidesläsning. Sedan eleverna avslutat utbildningen på kroppssjukhus föreslås utbildningen fortsätta med teoretisk och praktisk undervisning under tolv månader på 15 utbildningssinnessjukhus, där en utbildningskurs bör anordnas årligen. Den teoretiska utbildningen föreslås få formen av jämsidesläsning med ungefär 4 lektionstimmar per vecka.

Den av medicinalstyrelsen verkställda överarbetningen av kommitténs förslag till grundutbildning har givit till resultat, att lärostoffet något beskurits och undervisningen planlagts så, att den enligt styrelsens mening bättre lämpar sig för elever utan andra grundkunskaper än dem, som folkskolan ger.

Efter avslutad grundutbildning är eleven behörig till befattning som extra ordinarie skötare eller sköterska. För behörighet till ordinarie befattning skall enligt kommittén krävas tjänstgöring under ett mot f. n. två år såsom extra ordinarie skötare eller sköterska. Behörighet till befattning som ordinarie skötare eller sköterska bör enligt kommitténs mening erhållas även av den, som genomgått oavkortad sjuksköterskeutbildning med specialutbildning i sinnessjukvård inom ramen för godkänd sjuksköterskeskola.

För genomgång av den högre utbildningen erfordras enligt kommittén behörighet som ordinarie skötare eller sköterska. Kommittén anser, att genomgång av realskola utgör erforderlig skolunderbyggnad. För den, som icke har sådan eller därmed jämförlig skolunderbyggnad, måste en komplettering ske i vissa ämnen. Utbildningen föreslås omfatta teoretisk undervisning i kroppssjukvård under tre månader samt praktisk utbildning på kroppssjukhus under nio månader.

För att möjliggöra utbildning av personal, som redan erhållit utbildning enligt nu gällande utbildningsprogram, föreslår kommittén, att de olika

kurserna under en övergångstid utökas med ett visst antal utbildningsplatser, som reserveras för nämnda personal.

TVå ledamöter av kommittén har i ett särskilt yttrande förklarat sig i stort sett kunna godtaga kommitténs förslag i vad angår den grundläggande utbildningen men i fråga om den högre utbildningen ansett, att denna bort utformas mera omfattande, såväl med avseende å den teoretiska som den praktiska delen. Reservanterna anser det olyckligt och omotiverat att fastlåsa den ansvariga sinnessjukvårdspersonalens utbildning på ett lägre plan än det, som fastställts för annan sjukvårdspersonal.

Flertalet remissinstanser har beträffande den föreslagna grundutbildningen i huvudsak tillstyrkt eller lämnat densamma utan erinran. Vad däremot angår den högre utbildningen har det övervägande antalet remissmyndigheter närmast anslutit sig till de synpunkter, som reservanterna i kommittén anfört.

Med hänsyn till de delade meningar som alltså råder i fråga om den högre utbildningen och det förhållandet, att frågan om en önskvärd samordning mellan denna och sjuksköterskeutbildningen icke kan anses tillräckligt utredd, är departementschefen icke beredd att nu framlägga förslag beträffande den högre utbildningen. Denna fråga anses böra ytterligare övervägas särskilt i vad avser den nämnda frågan om en samordning med sjuksköterskeutbildningen.

Vad angår grundutbildningen finner departementschefen sig kunna i huvudsak godtaga kommitténs förslag med de modifikationer, som av medicinalstyrelsen förordats. Härvid har bl. a. beaktats nödvändigheten av att utbildningen icke lägges på ett så högt plan, att flertalet elever icke kan tillgodogöra sig densamma. Frågan om huruvida provtjänstgöringen lämpligen bör begränsas till fem månader torde övervägas ytterligare.

Kommitténs förslag om utbildning av befintlig vårdpersonal för befattning som skötare eller sköterska föranleder ej någon erinran från departementschefens sida. Det förutsattes, att den, som enligt nu gällande bestämmelser vunnit behörighet till dylik befattning, bibehålles vid denna behörighet även efter det den föreslagna utbildningen kommit i gång. Departementschefen har icke heller något att erinra mot anordnande av kortare kompletteringskurser för viss ekonomipersonal.

I fråga om behörighetsvillkoren i övrigt för extra ordinarie och ordinarie tjänster vid sinnessjukhus föreslås det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare föreskrifter.

Med avseende på de praktiska förutsättningarna för grundutbildningens anordnande har kommittén hos sjukvårdsberedningarna i samtliga lands- ting och i vissa städer efterhört möjligheterna att vid kroppssjukhus anordna den föreslagna utbildningen i somatisk sjukvård. De inkomna svaren visade, att vissa svårigheter föreligger främst med hänsyn till bristen på elevbostäder och lokaler för undervisning men även på grund av bristen på instruktionspersonal. Kommittén har förklarat sig vara medveten om att det kan uppstå särskilda svårigheter att anskaffa bostäder åt eleverna i synnerhet

som under tre tvåmånadersperioder dubbla antalet elever skulle utbildas vid varje sjukhus i jämförelse med övriga delar av året. I den mån bostäder icke kan anskaffas inom sjukhuset eller sjuksköterskeskolas lokaler, har kommittén räknat med att bostäder finge ordnas utanför sjukhuset.

Enligt medicinalstyrelsens förenämnda utredning av dessa frågor har det visat sig omöjligt att lösa bostadsfrågan för eleverna, därest kommittéförslaget skulle strikt tillämpas. Då vederbörande lasarett måste ha ett något så när konstant antal elever placerade på de olika vårdavdelningarna, blir intagning av elever tre gånger årligen ofrånkomlig. Detta medför, att elevantalet under tiderna för de teoretiska kurserna, d. v. s. under tre tvåmånadersperioder, blir fördubblat. Landstingens och Hälsingborgs stads representanter har ansett det omöjligt att under dessa tvåmånadersperioder anskaffa bostäder åt ett så stort antal elever. Medicinalstyrelsen har därför funnit det ofrånkomligt, att staten bidrager till lösningen av denna bostadsfråga på så sätt, att vid vardera av S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg, Restads sjukhus i Vänersborg samt Umedalens sjukhus vid Umeå bygges ett bostadshus med plats för cirka 25 elever jämte undervisningslokaler och bostad för en instruktionsköterska.

Vid styrelsens förhandlingar med landstingen och staden har det vidare visat sig omöjligt för åtskilliga lasarett att taga emot ett så stort antal elever som 25 i varje kurs. Styrelsen har därför ansett det nödvändigt att antalet kroppssjukhus, där elevernas praktiska tjänstgöring skall äga rum, ökas från fem enligt kommitténs förslag till nio. Muntlig överenskommelse har träffats mellan styrelsen och vederbörande huvudman att följande lasarett skall mottaga elever, nämligen lasarett i Hälsingborg, Landskrona, Ystad (eller eventuellt Trelleborg), Vänersborg, Alingsås, Västervik, Skellefteå, Piteå och Härnösand. Lasarett i Hälsingborg, Vänersborg och Skellefteå kan taga emot cirka 25 elever i varje kurs, de övriga f. n. 12 å 13. Efter utbyggnad av lasarettet i Landskrona kan cirka 25 elever åt gången mottagas där.

För egen del har departementschefen i likhet med medicinalstyrelsen funnit det mest ändamålsenligt, att eleverna för teoretisk utbildning i kroppssjukvård sammanförs till tre skolor, förlagda till sinnessjukhus. Dessa sinnessjukhus anses böra ligga nära de lasarett, där elevernas praktiska utbildning skall äga rum. Emellertid anses vissa möjligheter föreligga att begränsa de föreslagna nybyggena för elevbostäder och undervisningslokaler m. m. Medicinalstyrelsen har nämligen uppgivit, att representanterna för landstingen och Hälsingborgs stad förklarar sig hysa goda förhoppningar om att bostäder åt eleverna under deras praktiska tjänstgöring skall kunna anskaffas, till största delen i öppna hyresmarknaden. Det bör enligt departementschefens mening icke vara omöjligt att åtminstone i Hälsingborg och Umeå uppbringa bostäder i den öppna hyresmarknaden även för de cirka 25 elever, som månatligen erhåller teoretisk utbildning vid vederbörande sinnessjukhus. Härvid har departementschefen fäst särskild vikt vid det förhållandet att Hälsingborg är en relativt stor stad och att enligt medicinal-

styrelsens förslag någon praktisk utbildning icke skall äga rum vid lasarettet i Umeå. Departementschefen anser sig därför icke böra förordra ifrågavarande förslag i vad angår S:ta Maria och Umedalens sjukhus.

Beträffande det vid Restads sjukhus i Vänersborg föreslagna bostadshuset vill departementschefen med hänsyn till avståndet mellan den egentliga stadsbebyggelsen och sinnessjukhuset samt de upplysningar han under hand erhållit rörande bostadssituationen föreslå, att vid sjukhuset uppföres ett bostadshus med plats för cirka 25 elever jämte undervisningslokaler och bostad åt en instruktions-sköterska.

Kommittén har vidare räknat med att det för realiserandet av grundutbildningen skulle erfordras en eller två instruktions-sköterskor vid ett vart av 5 kroppssjukhus och en sådan sköterska vid ett vart av 15 sinnessjukhus eller sammanlagt högst 25. Med den utformning, som medicinalstyrelsen givit utbildningen, skulle krävas sammanlagt högst 27 instruktions-sköterskor. Sköterskorna förutsättes vara statsanställda. Det är enligt departementschefens mening nödvändigt, att särskild, kvalificerad personal finnes att tillgå för handledning av eleverna såväl under utbildningen i kroppssjukvård som vid undervisningen vid sinnessjukhusen. Landstingen har icke ansett sig kunna tillhandahålla dylik arbetskraft. Ej heller vid sinnessjukhusen finnes tillgång på sådana sköterskor. Med hänsyn härtill är det nödvändigt, att ett antal instruktions-sköterskor anställles. Vid detaljutformningen av undervisningsprogrammet bör en begränsning av antalet tjänster göras utan att därmed någon väsentlig rubbning uppstår i de gjorda planerna.

För att den föreslagna utbildningsgången skall kunna organisatoriskt genomföras måste enligt kommitténs uppfattning en särskild befattningshavare anställas i medicinalstyrelsen. Enär åtskilliga av de med utbildningens bedrivande sammanhängande spörsmålerna lämpligen bör lösas centralt och med hänsyn till omfånget av detta arbete, anser departementschefen sig böra tillstyrka förslaget i denna del.

Den föreslagna utbildningen bör självfallet taga sin början snarast möjligt. Emellertid fordras som framgått av det föregående vissa förberedelser, som icke torde kunna vara färdiga förrän tidigast under budgetåret 1955/56. Utbildningen bör om möjligt börja under detta budgetår.

Vad härefter angår kostnadsberäkningarna har kommittén utgått från att landstingen skulle ersätta elevernas arbete vid kroppssjukhusen med tre fjärdedelar av sjukvårdsbiträdes lön. Medicinalstyrelsen har å andra sidan upplyst, att ifrågavarande huvudmän förklarar, att de icke kan åtaga sig att betala mer än hälften av sagda lön med hänsyn till elevernas korta utbildningstid innan de kommer till lasarettan och den korta praktiska tjänstgöringen därstädes. Styrelsen har ansett sig kunna tillstyrka, att överenskommelse träffas med huvudmännen i enlighet med deras förslag. Då onekligen fog för denna ståndpunkt föreligger och med hänsyn till att landstingens medverkan erfordras, anser departementschefen sig kunna godtaga den av medicinalstyrelsen tillstyrkta överenskommelsen.

Vad angår de av Stockholm, Göteborg och Malmö framställda kraven på ersättning för de ökade utbildningskostnader, som skulle uppkomma, där-
est städerna anpassade sin utbildning efter här förordade riktlinjer delar
departementschefen helt medicinalstyrelsens ståndpunkt i frågan. I enlighet
härmed skulle städerna erhålla ersättning vid tillämpningen av de mellan
staten och städerna gällande avtalen om statsbidrag till deras sinnessjuk-
vård.

I fråga om avlöningsförmåner till eleverna under utbildningstiden, an-
ställningsformerna för instruktionssköterskorna och befattningshavaren hos
medicinalstyrelsen för biträde vid den centrala ledningen av utbildningen
samt ersättningar åt undervisningspersonal anses ej erforderligt att nu taga
slutlig ställning. Nu berörda frågor torde få behandlas i samband med äs-
kandet av anslag för de löpande utbildningskostnaderna. Dessa kostnader
uppskattas till i runt tal 1 600 000 kronor årligen. Departementschefen har
därvid utgått från det av medicinalstyrelsen uppskattade utbildningsbeho-
vet av 450 elever per år. Då utbildningen beräknas komma i gång tidigast
under budgetåret 1955/56 erfordras inga anslag för detta ändamål under
budgetåret 1954/55.

Uppförandet av ett bostadshus vid Restads sjukhus har av statens kom-
mitté för sinnessjukvårdens utbyggande kostnadsberäknats till 490 000 kro-
nor. Emot denna uppskattning har departementschefen intet att erinra. Med
hänsyn till att bearbetandet av ritningarna och uppförandet av bostadshuset
tager viss tid i anspråk anses för nästa budgetår böra anvisas 300 000 kronor
för dessa ändamål. Beloppet föreslås anvisat å kapitalbudgeten under ett
särskilt investeringsanslag, benämnt Uppförande vid Restads sjukhus av
ett bostadshus för undervisningsändamål.

För utrustning av bostadshuset med inventarier m. m. har medicinal-
styrelsen beräknat ett belopp av 60 000 kronor. Enär detta belopp ej er-
fordras förrän under budgetåret 1955/56 och då något specificerat utrust-
ningsförslag ej föreligger, anser departementschefen sig icke nu böra taga
ställning till denna fråga.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av
herr *Huss m. fl.* (I: 511) och den andra inom andra kammaren av fröken
Höjer m. fl. (II: 657), har hemställts, att riksdagen vid behandling av pro-
position nr 116 måtte i enlighet med medicinalstyrelsens förslag och med
ändring av de riktlinjer, som i Kungl. Maj:ts uttalande om begränsning av
antalet instruktionsskötersketjänster angivits, fatta principbeslut om anstäl-
lande av 27 instruktionssköterskor och besluta, att bostadshus för undervis-
ningsändamål skall förutom vid Restads sjukhus jämväl uppföras vid S:ta
Maria sjukhus i Hälsingborg och Umedalens sjukhus invid Umeå, samt anslå
härför erforderliga ytterligare medel.

Beträffande motiveringen till yrkandena hänvisas till motionen II: 657.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag till lösning av den sedan länge aktuella frågan om en förbättring av sinnessjukvårdspersonalens utbildning innefattar i huvudsak riktlinjer för grundutbildning av aspiranter på sjukvårdstjänst inom den statliga sinnessjukvården, medan frågan om den högre utbildningen ansetts behöva ytterligare övervägas. För egen del konstaterar utskottet med tillfredsställelse, att ett genomförande av departementschefens förslag kommer att innebära ett stort steg framåt, i det att sjukvårdspaspiranterna därvid får en väsentligt utökad och mera allsidig utbildning än tidigare. Frågan om den högre utbildningen bör ägnas fortsatt uppmärksamhet och underställas riksdagen så snart omständigheterna det medger.

Vad departementschefen anfört och föreslagit i fråga om grundutbildningens praktiska genomförande m. m. föranleder icke erinran från utskottets sida. Med anledning av yrkandet i motionerna I: 511 och II: 657 att riksdagen nu skall fatta principbeslut om anställande av 27 instruktionssköterskor vill utskottet anföra, att utskottet är ense med motionärerna om att det är nödvändigt, att särskild, kvalificerad personal finns att tillgå för handledning av eleverna såväl under utbildningen i kroppssjukvård som vid undervisningen vid sinnessjukhusen. Departementschefens förslag bygger emellertid på förutsättningen, att en fortsatt detaljutformning av undervisningsprogrammet skall komma till stånd. Att såsom i motionerna yrkas riksdagen skulle binda sig för ett uttalande om ett bestämt antal instruktionssköterskor, innan denna detaljutformning slutförts, kan utskottet inte tillstyrka.

I motionerna I: 511 och II: 657 har vidare yrkats, att riksdagen skall besluta att bostadshus för undervisningsändamål skall förutom vid Restads sjukhus jämväl uppföras vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg och Umedalens sjukhus vid Umeå samt anslå härför erforderliga ytterligare medel. Med hänsyn till vad departementschefen anfört om de förhållandevis goda utsikterna att uppbringa bostäder åt eleverna i den öppna hyresmarknaden i Hälsingborg och Umeå är utskottet inte heller berett att tillstyrka detta yrkande.

Under återopande av det anförda och då anslagsberäkningen i propositionen synes kunna godtagas hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 511 och II: 657

a) godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 5 mars 1954 förordade riktlinjerna för utbildning av viss personal vid statens sinnessjukhus;

b) besluta, att vid Restads sjukhus i Vänersborg skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras ett bostadshus för undervisningsändamål för en beräknad kostnad av högst 490 000 kronor;

c) till *Uppförande vid Restads sjukhus av ett bostadshus för undervisningsändamål* för budgetåret 1954/55 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

Stockholm den 27 april 1954.

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlön, Iwar Anderson, Alfred Nilsson, Näsström, Pålsson, Hesselbom, Einar Persson, fru Lindström, herrar Bergman, Holmqvist, Sunne, Bengtson och Arrhén; samt

från andra kammaren: herrar Ward, Malmborg i Skövde, Bergström, Andersson i Malmö, Åkerström, Staxäng, Petterson i Degerfors, Widén, Onsjö, fru Ericsson i Luleå, herrar Gustafsson i Skellefteå, Almgren, Svensson i Stenkyrka och fröken Ager.